

МІСЦЕ І РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У СТРУКТУРІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні актуальним є питання формування політичних партій як елементу громадянського суспільства, адже вони складають основу політичної системи більшості розвинених країн світу. Наявність політичних партій є ознакою високого розвитку суспільства та формування в ньому громадянської культури. Політичні партії формують та втілюють у життя громадські інтереси. Крім того, партії можуть брати участь у формуванні державної політики шляхом реалізації власних програм та в державному управлінні через роботу в структурах державної влади.

Мета. Визначити місце і роль політичних партій у структурі громадянського суспільства в Україні.

Виклад матеріалу. Громадянське суспільство, за визначенням Рудакевича О.М. – це підсистема суспільного організму, яка існує автономно від державних органів, представлена свідомими громадянами, які для задоволення своїх життєвих потреб об'єднуються у добровільні асоціації. Громадянське суспільство діє в рамках законів, перебуває під їх захистом і співпрацює з державними органами для розв'язання суспільних проблем [5].

Отже, в громадянському суспільстві важливою є здатність людей свідомо і добровільно об'єднуватись з однодумцями.

Ознаками громадянського суспільства є: забезпечення та реалізація прав і свобод громадян; наявність приватної власності та вільної конкуренції; функціонування об'єднань громадян, які виражають їх інтереси; демократія; плюралізм; саморегуляція відносин між людьми та об'єднаннями. правовий захист громадян; громадянська культура [5].

Політична партія, згідно із Законом України «Про політичні партії в Україні», – це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян-прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах [4].

Основні функції політичних партій в громадянському суспільстві полягають, насамперед, у вираженні інтересів різноманітних суспільних груп, боротьбі за владу, формуванні громадської думки, реалізації політичного курсу країни, політичній соціалізації тощо. Політичні партії відзначаються ідеологічною доктриною, структурою управління, специфічним правовим статусом у державі [2].

Основними функціями політичної партії в сучасному суспільстві є:

1. Виявлення, формування і задоволення інтересів великих суспільних груп, народу в цілому.
2. Боротьба за політичну владу, її використання або контроль над нею.
3. Формування органів державної влади, місцевого та регіонального самоврядування.
4. Вироблення та впровадження в життя політичної програми.
5. Формування громадської думки.
6. Проведення політичних акцій тощо [5].

Отже, бачимо, що основним завданням політичної партії є впровадження політичних програм на основі потреб, інтересів, вподобань суспільних груп. Політична партія є таким елементом, що пов'язує між собою державу з громадянами, стимулює розвиток держави на благо та в інтересах народу, функціонує при цьому як з суспільством, так і з державними структурами.

Політична партія у системі громадянського суспільства є важливим і необхідним елементом. Вона є тим інститутом політичної системи, що виражає інтереси тих чи інших суб'єктів крізь призму їхніх ідеологічних засад. Партії значною мірою визначають характер і напрям політичного процесу, стратегію боротьби за владу, політичну стабільність в суспільстві.

Місце політичних партій в структурі громадянського суспільства полягає в тому, що саме на них покладаються найбільші надії людей при обранні представників на найвищі посади в державі. Партії представляють собою групу однодумців, які за допомогою виборів намагаються донести широкому колу людей свої ідеї та досягти влади. Політичні партії самі по собі вже здатні відобразити реальне становище демократії, яке існує в будь-якій державі світу. Вони виступають представниками суспільства в цілому або певних його класів [1].

Сьогодні в Україні громадський контроль за діяльністю політичних партій розвинений недостатньо. Причинами здебільшого є нерозуміння первинності інтересів громадян та відсутність професійності і комунікації громадського контролю. Більшість організацій громадянського суспільства імітують громадський контроль, але насправді їх дії спрямовані на задоволення власних інтересів. Отже, для зміцнення громадського контролю необхідне підвищення компетентності і використання нових технологій контролю.

Висновки. Отже, підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що існування громадянського суспільства як основного елементу демократії неможливе без функціонування політичних партій. Їхня діяльність вагомо впливає на всі сфери суспільного життя. Їх роль полягає в тому, що вони є механізмом врегулювання конфліктів, а також ці інститути визначають характер і напрямок політичного процесу, забезпечуючи зв'язок суспільства і держави. Тому на сучасному етапі розвитку України важливим є питання щодо формування сприяючих правових та політичних умов, необхідних для створення демократичного громадянського суспільства і саме політичні партії повинні відігравати важливу роль, оскільки вони є основою політичної системи.

Список використаних джерел

1. Кормич Л.І., Шелест Д.С. Громадські об'єднання та політичні партії сучасної України. Київ, 2004. 262с.
2. Кройтор А.В. Роль, місце та функції політичних партій у процесі формування паритетної демократії. *Актуальні проблеми політики*: збірник наукових праць. Одеса, 2012. С. 108-113.
3. Матушенко О. Вплив політичної та бізнес-еліти на еволюцію ролі та місця політичних партій в політичній системі України. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. Київ, 2011. Вип. 3. С. 137-147.
4. Про політичні партії в Україні: Закон України № 2365-III від 05.04.2001 р. Редакція від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
5. Рудакевич О.М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Тернопіль, 2015. 304 с.
6. Сергієнко Т. І. Місце та роль партії в політичній системі держави: європейський. *Вісник Маріупольського державного університету. Історія. Політологія*. Маріуполь, 2015. Вип. 13-14. С. 297-303.